Perustuslakivaliokunta

Perjantai 25.9.2026 klo 8.00—11.19

Läsnä
puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Onni Rostila ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) (9 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Arja Juvonen ps (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11) (6, 9 osittain)
jäsen Atte Kaleva kok (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps (1, 2, 3, 4, 5, 7) (6, 8, 9 osittain)
jäsen Kimmo Kiljunen sd (10, 11) (8, 9 osittain)
jäsen Johannes Koskinen sd (7, 8) (6, 9 osittain)
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Ville Skinnari sd (7, 8) (6, 9 osittain)
jäsen Henrik Vuornos kok (1, 2, 3, 4, 5) (6, 8, 9 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas (7, 8, 9, 10, 11) (6 osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok (1, 2, 3) (4, 6 osittain)
varajäsen Pertti Hemmilä kok
varajäsen Jani Mäkelä ps (1, 2, 3, 4, 5, 7) (6, 8 osittain)
varajäsen Mikko Polvinen kesk (4, 5, 7, 8) (3, 6, 9 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Johannes Heikkonen
valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 12 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleistukilain, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 109/2026 vp

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin muuttaa kappaleen 4 ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Ehdotetun sääntelyn mukaan työttömälle työnhakijalle, joka ei täytä työttömyysturvalain mukaista työssäoloehtoa ja joka on asunut Suomessa alle kolmen vuoden ajan, maksetaan yleistuki kotoutumistukena."

Päätettiin siirtää kappaleen 7 kaksi ensimmäistä virkettä uuteen kappaleeseen 12 ja muuttaa saman kappaleen toiseksi viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta pitää johdonmukaisena, että sanottu koskee myös näitä oikeuksia toteuttavien palvelujen ja etuuksien rajaamista silloinkin, kun kyse ei ole perustuslain 19 §:n 2—4 momentin mukaisten oikeuksien rajoittamisesta (PeVL 44/2026 vp, kappale 10, PeVL 40/2025 vp)."

Päätettiin lisätä kappaleen 11 jälkeen uusi kappale 12 seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että edellä todetulla tavalla perustuslainsäätäjän nimenomaisena tarkoituksena on kuitenkin ollut, että perustuslain 19 §:n 2—4 momentin mukaisia oikeuksia voidaan rajoittaa Suomessa asumisen keston ja työskentelyn keston perusteella (HE 309/1993 vp, s. 72/II). Valiokunta on huomauttanut, että tämä, perusoikeusuudistuksen yhteydessä mahdolliseksi katsottu perustuslain 19 §:n 2—4 momentin mukaisten oikeuksien rajoittaminen Suomessa asumisen tai työnteon perusteella, sisältää perustuslakivaliokunnan mukaan itsessään sen lähtökohdan, että henkilö voidaan asettaa erilaiseen asemaan sen perusteella, kuinka kiinteä yhteys hänellä Suomeen on asumisen tai työnteon välityksellä (ks. PeVL 44/2026 vp, kappale 10, PeVL 40/2025 vp, kappale 2). Valiokunnan mukaan tämä muodostaa hyväksyttävän perusteen erilaiselle kohtelulle perustuslain 6 §:n kannalta (PeVL 40/2025 vp)."

Päätettiin lisätä kappaleen 12, josta oli tullut kappale 13, ensimmäiseen virkkeeseen sana "lisäksi" sekä poistaa saman kappaleen viimeinen virke.

Päätettiin lisätä kappaleen 13, josta oli tullut kappale 14, loppuun uusi virke seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä nämä perusteet kytkeytyvät siihen, kuinka kiinteä yhteys henkilöllä on Suomeen."

Päätettiin poistaa kappaleen 14, josta oli tullut kappale 15, ensimmäisestä virkkeestä sana "merkittävän".

Päätettiin muuttaa kappale 15, josta oli tullut kappale 16, kuulumaan seuraavasti: "Vaatimus kolmen vuoden asumisajasta ei ole ajallisesti kohtuuton ottaen huomioon valiokunnan aikaisempi käytäntö (PeVL 44/2026 vp, kappale 12, PeVL 48/2006 vp, s. 4/II)."

Päätettiin siirtää kappaleen 15, josta oli tullut kappale 16, viimeinen virke omaksi uudeksi kappaleeksi 17.

Päätettiin poistaa lausuntoluonnoksen kappale 16.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vankeuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 120/2026 vp

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin muuttaa kappale 14 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan edellytyksenä varmuusosastosijoitukselle on seikkoja, joilla voidaan sinänsä perustella myös esimerkiksi kirjeenvaihdon lukemista. Nyt ehdotettu sääntely erityisesti sen perustelut (s. 120), joiden mukaan varmuusosastolle sijoitettujen vankien kirjeen lukeminen ja puhelimen kuuntelu voitaisiin tehdä matalalla kynnyksellä rikoksen estämiseksi, vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi, huomioon ottaen näyttää kuitenkin mahdollistavan puuttumisen luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan liian väljästi. Perustuslain 10 §:n 4 momenttiin sisältyy välttämättömyysedellytys. Perusoikeusuudistuksen perustelujen (HE 309/1993 vp, s. 54/II) mukaan viestin salaisuuden rajoittamisen perusteltavuus kytkeytyy kuhunkin yksittäistapaukseen."

Päätettiin muuttaa kappaleen 15 ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Sääntelyä kirjeenvaihdosta ja puheluista varmuusosastolla on perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan sanonnallisesti muutettava niin, että se täyttää perustuslain 10 §:n 4 momentista johtuvan välttämättömyysvaatimuksen ja että siinä huomioidaan yksittäistapauksellisuus."

Päätettiin poistaa kappaleen 15 viimeinen virke.

Päätettiin poistaa valiokunnan päätösesityksestä sanat "1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 12 luvun 8 §:stä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon ja 2. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 8 luvun 8 §:stä tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 156/2026 vp

Valiokunta päätti jatkaa asiantuntijakuulemista.

Valiokunta päätti pyytää lisäselvityksen ympäristöministeriöltä.

Valiokunta päätti lisäasiantuntijoista. Kutsutaan kuultaviksi: professori Martti Häkkänen, professori Kaarlo Tuori ja professori Veikko Vahtera.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2026 vp

Asiantuntijalausunto HE 70/2026 vp PeV 25.09.2026 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen entinen tuomari Pauliine Koskelo Asiantuntijalausunto A 6

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen entinen tuomari Pauliine Koskelo, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2026 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta A 7

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin muuttaa kappale 3 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja asioiden viivytyksettömään käsittelyyn liittyvien perusoikeuksien merkitykseen oikeusvaltion kulmakivinä (PeVL 9/2026 vp. kappale 4, PeVL 58/2025 vp, kappale 14, PeVL 5/2018 vp, s. 2, PeVL 12/2017 vp, s. 2, PeVL 14/2016 vp, s. 9). Valiokunta korostaa sitä usein toteamaansa seikkaa, on korostanut, että tuomioistuinten ja muiden oikeusturvan toteuttamisesta vastaavien viranomaisten perusrahoitus on turvattava riittävällä tavalla hankalassakin taloustilanteessa (PeVL 23/2026 vp, kappale 5, PeVL 9/2026 vp, kappale 4, PeVL 19/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2016 vp, s. 9, PeVL 9/2016 vp, s. 5, PeVL 29/2014 vp, s. 2). Valiokunta on korostanut, että tämän johdosta oikeusprosessien keventämiseen ei ole syytä ryhtyä vain toimintamenojen säästöjen tavoittelemiseksi (PeVL 23/2026 vp, kappale 5, PeVL 9/2026 vp, kappale 4, PeVL 5/2018 vp, s. 2)."

Päätettiin poistaa kappaleen 4 ensimmäisestä virkkeestä sanat "tavoitteena" ja "kuitenkin" sekä lisätä sana "tarkoituksena".

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 121/2026 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 2 ja 10 luvun muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2026 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 2 ja 10 luvun muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi A 9

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta aloitti yleiskeskustelun.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

10. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

11. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 29.9.2026 klo 10.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala